

Nr 161.

Av herr **Hage**, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående åstadkommande för kolonisterna å kronoparker i Norrland och Dalarna av en representation i organen för ledning av kolonisationsverksamheten.

Bland de yttranden, som avgivits med anledning av kolonisationskommitténs betänkande med förslag till kolonisation å kronoparker i Norrland och Dalarna, märkes bl. a. ett yttrande, avgivet av ombud för Piteå älvdals skogstorpäreförening inom Arvidsjaurs och Arjeplogs lappmarks kommuner ävensom representanter för skogstorpäreförening och lägenhetsinnehavare inom Jokkmokks och Älvsby kommuner. I nämnda utlåtande finnes bl. a. en passus, som här må anföras, då den berör en fråga, som torde ha ägnats alldeles för liten uppmärksamhet och som därför här framföres, på det att vissa åtgärder må kunna bli viktiga med anledning av densamma i den riktning som i denna motion föreslås.

Det är frågan om åstadkommande av tillfredsställande representation för kolonister m. fl. i de styrelser och nämnder, som skola handlägga kolonisternas m. fl. angelägenheter och besluta rörande ledandet m. m. av kolonisationsverksamheten.

I denna fråga avgåvo på sin tid till jordbruksministern ovannämnda representanter för skogstorpäreförening m. fl. följande uttalande:

»Först vilja vi då uttrycka vår tillfredsställelse därmed, att tvenne representanter för skogstorpäreförening inom Norr- och Västerbotten fått tillfälle att inför kommittén framföra våra synpunkter på denna fråga och utforma dessa i ett utlåtande, till vars flesta punkter vi härmed vilja förklara vår anslutning. Dock skulle givetvis vår tillfredsställelse varit ännu större, om det hade givits oss tillfälle att inom kommittén under hela dess tillvaro bliva företrädare med en person ur våra egna led och besittande den erfarenhetens sakkunskap, som alldeles givet skulle ha varit till nytta vid utarbetande av kommittéförslaget.

Utgående från denna vår uppfattning vilja vi först ifrågasätta, om ej under fortsättningen av kolonisationsverksamheten någon representant för kolonisterna (incl. skogstorparna och lägenhetsinnehavarna) kunde åtminstone då viktigare avgöranden skulle ske bliva representerade med någon eller några ur sina egna led tagna representanter med beslutanderätt i de organ, som komma att handhava nämnda verksamhet.»

Den tanke som här framförts torde vara värd att taga upp till ett noggrant prövande. Det torde nämligen vara så, att om den nu inledda kolonisationsverksamheten skall kunna mötas av förtroende och intresse bland dem, som skola överföras till de planerade små jordbruken, så måste det skapas några former för småbrukarnas och kolonisternas eget inflytande på, hur verksamheten skall administreras och ledas. Och detta måste alldeles särskilt bliva fallet, eftersom en större del av de nya jordbrukarna komma från en verksamhet, där de varit vana att i någon mån genom fackliga organ eller på annat sätt underhandla om sina villkor m. m. dylikt.

I övrigt är det lämpligt att i detta sammanhang framhålla, att inflytandet från små-jordbrukarhåll i detta avseende är synnerligen ringa. Detta betonades även i andra kammaren under 1922 års riksdag, då en talare i andra kammaren (herr Olsson från Gäfle) framhöll, att i statens kolonisationsverksamhet domänstyrelsen och dess byråkrati har allt för stort inflytande. »Tjänstemannainflytandet i denna verksamhet», framhöll talaren, »är för kraftigt. Så vitt jag kunnat finna av berättelsen om vad som i riket sig tilldragit, består statens kolonisationsnämnd av tre stats-tjänstemän och kolonisationskommittén, som jag ej vill säga något ont om, består av 9 personer, därav 7 statstjänstemän och 2 jordbrukare. Det må förlåtas mig, om jag uttalar den meningen, att den byråkratiska rättlinjigheten, som ej viker en tum åt någondera sidan, icke är vägen att skapa en kolonisationsverksamhet i vårt land, som blir till fördel vare sig för staten eller för kolonisterna».

Vad som här sagts, gäller även om förhållandena på detta område i vissa delar av nordligaste Norrland. Sammansättningen av styrelserna för Alträskes kolonatverksamhet samt för den under statsledning stående G. E. Broms egnahemsstiftelse är sådan, att representation fullständigt saknas för kolonisterna. Särskilt den förstnämnda styrelsen består uteslutande av högre tjänstemän.

Nu kan visserligen invändas att i många fall är det genom tämligen bestämda föreskrifter och lagstiftning bestämt huru verksamheten skall handhavas, så att en representation från kolonisterna ej kan i dessa avseenden åstadkomma andra beslut än de, som nu fattas. Men det kan ju ibland uppstå rena tillämpningsfrågor, där olika meningar kunna göra sig gällande.

Det kan uppstå frågor om en kolonists lämplighet att bibehållas, frågor om han fullgjort vad han åtagit sig m. m. sådant, som ofta åstadkommit och säkerligen komma att åstadkomma konflikter vid de olika kolonisationsföretagen. Då är det alldeles givet av vikt, att kolonisterna ha en vald representant, vilken kan föra deras talan, lämna upplysningar m. m.

Från dessa utgångspunkter hade man kunnat ha rätt vänta sig, att i kolonisationskommitténs betänkande framlagts förslag till en dylik representation. Då så ej skett, är meningen med denna motion att framföra denna fråga till utredning, så att Kungl. Maj:ts förslag till åtgärder för kolonisationen må kunna, då den framkommer, innehålla förslag i dylik riktning. Då man nu står inför en utökad kolonisation och då tankar på dylik representation redan brutit sig igenom inom en del andra områden, torde det vara en sund tanke att söka på ett eller annat sätt åstadkomma en sådan representation — en eller tvenne representanter, valda av kolonisterna eller de skogstorpäre m. fl., som skulle enligt kolonisationskommitténs förslag övergå till kolonister — i de nämnder, styrelser och lokala organ som eventuellt skulle komma att handlägga kolonisationsspörsmålen för mindre eller större delar av landet.

Under hänvisning till denna motivering hemställes alltså,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte låta utreda, huruvida, i vilken utsträckning och på vilket sätt en representation må kunna åstadkommas för kolonisterna i de organ — främst de lokala — som helt eller delvis handlägga eller komma att handlägga frågor om kolonisationen eller leda kolonisationsverksamheten.

Stockholm den 21 januari 1923.

Ernst Hage.